

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

17 maart 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

Interpellatie van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de opleiding verpleegkundige

Interpellatie van de heer Ludo Sannen tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de toelatingsproef voor de opleiding tot arts en tandarts

Interpellatie van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de toelatingsproef voor de opleiding tot arts en tandarts

Met redenen omklede moties

Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

Maandag 17 maart 1997

VOORZITTER : De heer Gilbert Vanleenhove

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.18 uur.*

Interpellatie van mevrouw Riet Van Cleuvenbergen tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de opleiding verpleegkunde

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Van Cleuvenbergen tot de heer Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de opleiding verpleegkunde.

Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het is niet de eerste en waarschijnlijk ook niet de laatste keer dat we het hier in de commissie voor Onderwijs over de opleiding verpleegkunde zullen hebben.

Vorige week hebben we het over de opleiding kinesitherapie gehad, en in feite hadden de opleidingen verpleegkunde tot dezelfde discussie kunnen leiden. Het Arbitragehof deed onlangs uitspraak over deze opleiding. Het is evenwel niet onwaarschijnlijk dat ook de opleiding verpleegkunde nog aan rechtspraak onderhevig zal zijn. De minister gaf immers opdracht om een annulatieberoep aan te tekenen bij de Raad van State tegen ministeriële besluiten in verband met verpleging. En hij heeft zelfs als verzoekende partij een prejudiciële vraag gericht aan het Arbitragehof. Volgens mijn informatie is het definitieve antwoord nog niet bekend. Bovendien is er ook nog het onderwijsveld met de studenten en de beroepswereld die afwachten welke richting men zal inslaan.

Er leeft in de eerste plaats een conflict tussen de diverse regelgevingen. Een Europese richtlijn bepaalt immers dat een opleiding verpleegkundige drie jaar in beslag moet nemen, en dat de verpleegkundige algemeen inzetbaar moet zijn. Vroeger bestonden bij ons opleidingen van twee jaar met één jaar specialisatie. Die opleiding zou niet meer voldoen aan de richtlijn omdat de verpleegkundige conform daarmee algemeen inzetbaar moet kunnen zijn. Daarenboven wordt de toegang tot het beroep geregeld door de federale Minister van Volksgezondheid. Ik ben daar niet zo tevreden mee. De opleidingen en de resultaten van de regelgeving inzake kinesitherapie geven aan dat we onze bevoegdheid verder door de federale Minister van Volksgezondheid zullen moeten laten invullen. Hij heeft bepaald dat pas na een drie jaar durende opleiding verpleegkunde een specialisatie kan worden aangevat. Het Vlaamse Hobu-decreet voorziet echter in een algemene opleiding van drie jaar. Hierin zitten opties vervat, maar opties zijn geen specialisaties. Zoals de minister vroeger al verklaarde, kunnen deze opties de specialisaties vervangen. Ongeacht de genomen besluiten, blijft er tegenstrijdigheid bestaan. Problemen zijn dan ook onvermijdelijk – zowel aangaande het uitvoeren van de Europese richtlijnen als aangaande de federale regelgeving – als wij ons onderwijs laten voortbestaan zoals het nu is. Trouwens, de alsmaar strengere kwaliteitseisen verantwoordt een langere opleiding. In het verleden opteerden overigens al heel wat studenten daarvoor : velen volgden drie jaar algemene ziekenhuisverpleging en nadien nog een jaar specialisatie. De richting sociale verpleegkunde duurde vroeger ook vier jaar. In tegenstelling tot de studenten kinesitherapie, zijn verpleegkundigen – blijkbaar – veel rustiger. Hoewel ze meer rechten hebben om de geneeskunde zelf uit te voeren, komen ze er minder voor op straat. In de toekomst gebeurt dit misschien wel.

De federale regelgeving legde de benamingen van basis-beroepstitels vast. Sinds het Hobu-decreet

Van Cleuvenbergen

hanteren wij in Vlaanderen andere titels dan de federaal bepaalde. We hebben nog één schooljaar de tijd, want eind 1998 studeren de eerste geneeskundigen van het nieuwe regime af. Gelukkig voorzag u indertijd in een overgangsjaar. De titels kloppen echter niet en de verpleegkundigen die afstuderen in het hoger onderwijs zullen een andere titel dragen dan deze die federaal is voorgeschreven om de toegang tot het beroep te regelen. Hiervoor is dus ook een aanpassing vereist.

Vervolgens wil ik het nog even over de specialisaties hebben. De federale Minister van Volksgezondheid kan via besluiten stipuleren welke specialisaties er zijn en hoe men die moet behalen. Men noemt dat dan de BBT, de Bijzondere Beroepstitels en de BBK, de Bijzondere Beroepskaders. Het federale besluit van 3 augustus 1996 bepaalt de vakken en de onderdelen die in die specialisaties moeten worden aangeleerd vrij strikt. Ik blijf erbij dat dit allicht een Vlaamse bevoegdheid is. De uitspraak van het Arbitragehof heeft hierover evenwel onzekerheid teweeggebracht. Ik neem aan dat men federaal wel de toegang tot een beroep kan regelen en hoeveel jaar men hiervoor moet studeren. Het ministeriële besluit van 3 augustus 1996 bepaalt zelfs de vakinhoud en dat gaat mijns inziens te ver. Nergens in Vlaanderen worden nog opleidingen gegeven zoals dat federaal bepaald is. Hierdoor zullen problemen ontstaan.

De ziekenhuizen in Vlaanderen zullen binnenkort niet meer kunnen voldoen aan bepaalde erkenningsvoorwaarden van de ziekenhuiswetgeving. De dienst spoedgevallen heeft 50 percent gegradueerde verpleegkundigen nodig, met de bijzondere beroepstitel intensieve zorg en spoedgevallenzorg, om te voldoen aan de erkenningsvoorwaarden. Deze titel kan men echter nergens in Vlaanderen behalen. Nu willen sommige scholen met die opleiding beginnen. In het verleden gebeurde dit al via het onderwijs voor sociale promotie. Vermits we in Vlaanderen besloten hebben dat alle bijkomende specialisaties wegvallen, zullen hier financiële problemen rijzen voor mensen die deze titels willen behalen. Enerzijds zijn titels nodig voor de erkenning van bepaalde ziekenhuisdiensten en anderzijds kunnen we die titels niet meer verlenen, tenzij men zelf betaalt voor de opleiding. Ik heb even navraag gedaan over de bestaande opleidingen. Er bestaat een opleiding van zowat 800 uren bijzondere beroepstitel voor spoedgevallen. Op federaal niveau schrijft men 900 uren voor. Dat is niet zo veel meer. Studenten die dat niveau willen halen, moeten momenteel 30 tot 40.000 frank per jaar neertellen. Als het gaat om een titel die vereist is

om bepaalde ziekenhuisdiensten te doen functioneren zoals door de wetgeving bepaald, lijkt me dit niet logisch.

Ik refereer hier trouwens aan de studies geneeskunde, waar men voor bijkomende specialisaties ook niet zelf moet betalen, maar er integendeel voor wordt betaald. Mijnheer de minister, is het niet mogelijk om met de Minister van Volksgezondheid tot een afspraak te komen, opdat, waar er een Europese regelgeving bestaat over de toegang tot een beroep, de Europese regelgeving als norm zou gelden en opdat de bijkomende reglementering aan de gemeenschappen zou worden overgelaten. Zo kunnen conflicten over vakken en vakinhouden vermeden worden. Voor docenten en studenten in de verpleegkunde is er dringend duidelijkheid nodig. In 1998 zullen de eerste studenten afstuderen. Welke titel zullen ze toegekend krijgen ? Een Vlaamse titel die geen toegang geeft tot beroepsuitoefening, indien er geen federale aanpassing komt ? Of krijgen ze een nieuwe titel, waardoor het Hobu-decreet moet worden aangepast ? Wie zal de titel aan de studenten verlenen : het departement Onderwijs of het ministerie van Volksgezondheid ? Dezelfde vraag geldt voor de bijzondere beroepstitels : wie zal die titels verlenen ? Waar zal de ziekenhuissector, die nu nog een beroep kan doen op overgangsmaatregelen voor verpleegkundigen die al een aantal jaren op de dienst spoedgevallen werken, binnenkort haar personeel halen ? Moeten ze mensen uit Wallonië halen ? Zal de Vlaamse minister van Onderwijs het Hobu-decreet aanpassen ? Zullen een aantal verpleegkundigen de kans krijgen om de wettelijk opgelegde en dus noodzakelijke specialisatie te kunnen behalen ? Kan dit onmiddellijk na hun studies, eventueel in een bijkomend vierde jaar, zoals door de sector beroepsinhouden al wordt gevraagd ?

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : De Europese regelgeving over de toegang tot een beroep heeft inzake opleiding tot verpleegkundige een aantal minimale gevolgen voor de regelgeving in de Vlaamse Gemeenschap. Eisen die onderkend werden, werden in een richtlijn geformuleerd. De Vlaamse overheid is in haar decreet betreffende de hogescholen van 13 juli 1994 aan deze eisen tegemoetgekomen.

De nieuwe regelgeving die wij hebben goedgekeurd, werd meegedeeld aan de Europese autoriteiten. Die nieuwe regelgeving heeft nu bijna drie jaar later kennelijk geen aanleiding gegeven tot

Van den Bossche

enige opmerking vanwege Europa. Indien deze regelgeving als norm zou gelden, dan zouden de Vlaamse regering en de Vlaamse Gemeenschap daar weinig hinder van ondervinden : de richtlijnen laten veel beleidsruimte open voor de organisatie van het verpleegkunde-onderwijs.

De stelling dat er veel ruimte wordt gelaten, blijkt uit een aantal elementen. Ten eerste valt er uit de Europese richtlijn niet af te leiden of het begrip algemene ziekenverpleger uitsluit dat zo'n gediplomeerde zich tijdens zijn studies niet in een of andere optie zou mogen specialiseren. Het studieprogramma dat erg algemeen is en als bijlage bij de richtlijn 77/453 is gevoegd, geeft aan de lidstaten de mogelijkheid om de eigen opleidingsprogramma's te concretiseren in functie van de opleidingsprofielen die zij zelf hebben uitgetekend, en in functie van een aantal opties. Ten tweede wordt in de richtlijn voor ons land verwezen naar het diploma van gegradueerd ziekenhuisverpleger, zoals dat vroeger heette. Het kan niet de bedoeling zijn dat wijzigingen van de benamingen van diploma's meteen als niet-conform de Europese regelgeving worden beschouwd, en dus niet meer in aanmerking komen voor wederzijdse erkenning en uitoefening van het beroep in de andere landen van de Europese Unie. Ziekenhuisverpleegkunde is op dit ogenblik overigens een optie geworden binnen de verpleegkunde-opleiding. Wat betekent overigens de notie algemeen ziekenverpleger voor de Europese regelgeving ? Het betekent alleszins niet dat verpleegkundigen na hun opleiding van gegradueerde bijkomende studies moeten doen vooraleer in de diverse sectoren van de gezondheidszorg te kunnen worden ingezet.

Ook voor de federale overheid brengt de Europese regelgeving geen onoverkomelijke problemen met zich mee, met het oog op de toegang tot de beroepsuitoefening van verpleegkundigen. Uw voorstel lijkt me bijgevolg een goede basis om een gesprek met mijn federale collega aan te gaan. Ik vrees wel dat ik daarvoor judo zal moeten aanleren om enige koka-grepen te kunnen uitvoeren.

Er heerst inderdaad een grote verwarring inzake diploma's en beroepstitels. De studenten uit het studiegebied gezondheidszorg, basisopleiding verpleegkunde, die in het academiejaar 1996-1997 zullen afstuderen, zullen het diploma van gegradueerde verpleger of verpleegster ontvangen. Daaraan wordt dan de optie toegevoegd die zij in de loop van hun studies hebben gevolgd. De toekenning van diploma's behoort onbetwistbaar tot de

bevoegdheid van de gemeenschappen. De invoering van nieuwe diploma's via een aanpassing van het hogeschooldecreet, is op dit ogenblik niet direct aan de orde. Dat neemt echter niet weg dat een zekere overeenstemming in de benaming van diploma's en beroepstitels – waarvan trouwens sprake is in het KB van 8 januari 1994 – wenselijk is. Conform het arrest van het Arbitragehof – nummer 78/92 van 17 september 1992 – moet de nationale wetgever de gehanteerde terminologie en formulering van de beroepsuitoefeningsvoorwaarden aanpassen aan de wetgeving die geldt voor het toekennen van diploma's. Dat is een niet onbelangrijk arrest. Niets belet evenwel dat ook over deze aangelegenheid een overleg met de minister van Volksgezondheid plaatsheeft.

Het ontwerp van KB tot wijziging van voornoemd KB is inmiddels op de agenda van de Nationale Raad voor Verpleegkunde geplaatst. Wellicht kan dat in voornoemde zin nog worden aangepast. Als dit onmogelijk zou zijn en als het ontwerp zoals het nu voorligt, wordt goedgekeurd, dan zal ik mij gedwongen zien om hiertegen een beroep tot nietigverklaring in te dienen bij de Raad van State. Veeleer dan over formele titulatuur gaat het hier immers over de inhoud van wat afgestudeerde verpleegkundigen moeten kennen en kunnen om hun beroep uit te oefenen. Dat is ook de mening van het Arbitragehof, zoals blijkt uit zijn arrest 78/92 van 17 september 1992.

Ik merk op dat ondertussen een arrest over de kinesitherapie werd geveld, waarin terzake een andere redenering wordt ontwikkeld. Niemand is op dit ogenblik nog zeker van wat het Arbitragehof hierover in de toekomst zal beslissen. Voor de kinesitherapie heeft men niet gesteund op de bevoegdheidsverdeling en op afspraken ten gevolge van de bevoegdheidsverdeling. Men baseerde zich daarentegen op het element der volksgezondheid, dat als prevalerend naar voor werd geschoven. Men heeft daaruit een wel erg specifieke vorm van implied powers afgeleid. Dit kan leiden tot erg verre gaande bepalingen in verband met de studies zelf.

De inhoud van de hogeschoolopleidingen wordt vastgelegd in beroepsprofielen. Voor de verpleegkundigen is dat trouwens al gebeurd. De Vlaamse Gemeenschap regelt hiermee niet de beroepsuitoefeningsvoorwaarden, doch houdt uiteraard wel rekening met de diverse specialisaties, met de specifieke vereisten die een afgestudeerde onder de knie moet hebben om in diverse probleemsituaties adequaat te kunnen optreden en om binnen de diverse sectoren van de gezondheidszorg te kun-

Van den Bossche

nen worden ingezet. Daarover werd trouwens permanent overleg gepleegd met het werkveld. Momenteel wordt binnen de Vlaamse Onderwijsraad op basis van het beroepsprofiel gediscussieerd over het opleidingsprofiel dat daar zal worden vastgelegd. De concrete invulling ervan zal dan later gebeuren in opleidingsprogramma's. Die vertaling van het opleidingsprofiel in opleidingsprogramma's is dan weer de opdracht van de diverse onderwijsinstellingen. Het slagen na een dergelijke opleiding wordt dan uiteindelijk geformaliseerd in een diploma, waarvan de benaming opnieuw door de Vlaamse Gemeenschap wordt bepaald.

De opties die binnen de opleiding werden vastgelegd, zorgen ervoor dat de ziekenhuizen over voldoende gespecialiseerde verpleegkundigen zullen kunnen beschikken. Er is onder meer voorzien in een optie ziekenhuisverpleegkunde. Wat meer specifiek de bijzondere beroepstitel van gegradueerde verpleger/verpleegster in intensieve zorg en spoedgevallen zorg betreft, werd het ministerieel besluit van 14 april 1996 goedgekeurd, met de criteria voor erkenning van verpleegkundigen die een dergelijke beroepstitel willen dragen.

Tegen het MB werd inmiddels een beroep tot nietigverklaring bij de Raad van State ingediend. Ik kan niet vooruitlopen op het arrest van de Raad van State. De federale overheid is bij het vastleggen van de criteria voor de erkenning van de bijzondere beroepstitel, haar bevoegdheid te buiten gegaan door zelf het eigenlijke opleidingsprogramma te bepalen. Op die wijze legt de federale overheid ook de opleidingstitel vast. Dat kan mijns inziens niet de bedoeling zijn van de grondwet. Dit is mijns inziens een inbreuk op artikel 127, paragraaf 1, eerste lid b van de grondwet. De federale overheid is volgens de grondwet slechts bevoegd voor het vastleggen van de minimale voorwaarden voor het uitreiken van diploma's. De interpretatie conform de rechtspraak – zie bijvoorbeeld het laatste arrest – staat daar op dit ogenblik haaks op. De weinige mensen die bevoegd zijn inzake de rechtsleer en waarmee ik de kans heb gehad om daarover van gedachten te wisselen, kunnen dat niet goed situeren. Niemand weet of het om een toevallig arrest gaat dat zich bevindt sur les bords de la discussion, dan wel om de uiting van een nieuwe tendens in de rechtspraak die afwijkt van de vroegere, eenduidige rechtspraak.

Ook de Raad van State heeft in zijn advies over het ontwerp van voornoemd MB expliciet gezegd

dat de gemeenschappen bevoegd zijn voor zowel het regelen van de toegang tot de bijzondere opleiding als voor het regelen van de concrete inhoud daarvan. De gemeenschappen bepalen dus zelf of een dergelijke opleiding als een specialisatie binnen de basisopleiding kan worden gevolgd. De gemeenschappen kunnen, aldus de Raad van State, niet worden gedwongen om de opleiding na de basisopleiding te organiseren. Deze geciteerde teksten gaan dus het laatste arrest van het Arbitragehof inzake de kinesithérapie vooraf. Het Arbitragehof vervult de rol die het moet vervullen. Inzake bepaalde materies heeft het de rol van een grondwettelijk hof gekregen. Sinds ik kennis nam van het laatste arrest, ben ik iets terughoudender geworden. U zult dat begrijpen. Vóór het laatste arrest zou ik gezegd hebben dat ik er vrij gerust in was. Dat durf ik nu niet meer zeggen.

Tot op heden zie ik niet in waarom er aanpassingen nodig zijn. Daarvoor zijn diverse redenen aan te voeren. Ten eerste is het veeleer aan de federale overheid – ik heb u het arrest terzake geciteerd – om haar terminologie inzake beroepsuitoefeningsvoorwaarden aan te passen aan de benamingen die voor de basisopties en -opleidingen gelden, dan omgekeerd. Ten tweede is er geen enkele verplichting om de door de federale overheid opgelegde specialisaties als basisopleiding te organiseren. Hogescholen die dit wensen, kunnen steeds bijkomende specialisaties organiseren als voortgezette opleiding. Zoals ook in het door de Raad van State opgestelde voornoemd advies is gezegd, kunnen beroepsuitoefeningsvoorwaarden de bevoegdheden van de gemeenschappen inzake organisatie van onderwijs niet aan banden leggen.

Wat de voortgezette opleiding betreft, wil ik er wel iets aan toevoegen : indien we zouden komen tot een situatie waarbij de voortgezette opleiding een quasi vereiste wordt om toegang te krijgen tot het beroep, dan denk ik dat uw opmerking over de vrijheid van bepaling van het inschrijvingsgeld vanzelfsprekend valabel is. Op dat ogenblik komt de redenering die nu gevolgd wordt zwaar onder druk te staan. Men gaat er immers in zekere mate van uit dat dit eigenlijk het zoeken van bijkomende wijsheid is, die evenwel niet tot de basisopdracht van de gemeenschap behoort. Derhalve bepalen wij niet het minimum- en maximuminschrijvingsgeld. Ik geef dan ook graag toe dat er op die manier een druksituatie ontstaat en we zullen dus iets moeten vinden om in te grijpen en om het inschrijvingsgeld en dus de studiekost normaal onder controle te brengen.

Van den Bossche

Wanneer de maatschappelijke behoefte van een nieuwe basisopleiding of optie aantoonbaar is, dan kan de Vlaamse regering, na advies weliswaar van de Vlaamse Onderwijsraad, al vanaf het academiejaar 88-89 opleidingen en opties aanvullen of wijzigen. Het zou niet onzinnig zijn dat bijzondere beroepstitels die de federale overheid nu al oplegt, op dat ogenblik ook aan een evaluatie omtrent hun maatschappelijke relevantie zouden worden onderworpen. Indien sommige daarvan nuttig zouden blijken, kan de Vlaamse regering er dan op inspeken via de herziening van de reeds bestaande opties binnen de huidige basisopleiding. Ik geef echter toe dat de toestand uitermate vervelend is, omdat we daar met een juridisch vraagteken zitten dat alleen maar groter is geworden ten gevolge van de recentste uitspraak van het Arbitragehof.

Ik volg uw redenering ook wat betreft de twee vragen inzake overleg met Volksgezondheid. Ik weet niet of dit veel zal oplossen. Uit ervaring heb ik meegemaakt dat Volksgezondheid nog altijd denkt dat het enige varianten heeft op het rustig alleen beslissen en het weinig rekening houden met de staatshervorming.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik dank de minister voor zijn antwoord, maar wens toch nog enkele bedenkingen te formuleren. In de eerste plaats over het tempo waartegen dit alles verloopt. Als iets bij de Raad van State ligt, kan het nog wel even wachten, maar toch niet meer te lang, want dat brengt onzekerheid teweeg voor het werk zelf – waarbij ik denk aan de mensen die het beroep uitoefenen in de ziekenhuizen – maar ook voor de studenten en docenten die telkens opnieuw eventuele programma's moeten aanpassen.

In de tweede plaats kan ik de minister misschien een voorstel aan de hand doen indien hij toch een afspraak wil maken met Minister Colla. In november heeft hij in de Kamer geantwoord dat hij begin volgend jaar, nu dus, een rondetafelconferentie wil houden met verpleegkundigen, beroepsorganisaties en de mensen van het terrein. Dit houdt juist verband met schoolse en bijzondere titels en bijzondere bekwaamheden. Het zou eigenlijk al te gek zijn dat een minister iets dergelijks nog maar eens alleen met federale mensen organiseert en zo de gemeenschappen en het onderwijs zelf, ook in Wallonië, volledig buiten spel zet.

Als derde punt meen ik dat het duidelijk is dat veel van deze problemen niet eens aan de rode zouden zijn, mocht Volksgezondheid onder de Vlaamse bevoegdheden ressorteren.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Ludo Sannen tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de toelatingsproef voor de opleiding tot arts en tandarts

Interpellatie van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de toelatingsproef voor de opleiding tot arts en tandarts

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde interpellaties van de heer Sannen en mevrouw Vanderpoorten tot de heer Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de toelatingsproef voor de opleiding tot arts en tandarts.

De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister : the never ending story. We zijn inderdaad al anderhalf jaar bezig met interpellaties, met vragen, met de bespreking van het decreet zelf, met nieuwe vragen omtrent een gegeven waarbij blijkt dat alles ongeveer gezegd is maar waarbij het nodig is om alle aandacht opnieuw op bepaalde gevolgen van deze regelgeving te vestigen. Dit is dan ook de enige bedoeling van deze interpellatie. Als ik erop nasla wat er tot vandaag daaromtrent allemaal is gezegd, dan is dit een oneigenlijk decreet. Ik herinner me een interpellatie – voordat er van decreetteksten sprake was – en de vragen die toen gesteld werden en ik herinner me ook het antwoord van de minister dat toen heel duidelijk was. De bedoeling was een zekere selectie door te voeren om slaagkansen te verhogen in de overtuiging dat dit onrechtstreeks een effect zou hebben op de instroom en in die mate ook op de uitstroom. Overigens zou het sowieso niet alleen om een kennisproef gaan, maar ook het commitment – zo bevestigde de minister heel uitdrukkelijk – zou mee in overweging wor-

Sannen

den genomen. Dat waren de antwoorden van de minister vóór het decreet tot stand kwam. Toen de tekst voorlag, bleek dat het decreet bepaalde dat de proef in elk geval veel beperkter zou zijn. Het zou gaan om een viertal wetenschappelijke vakken en daarnaast om het meer algemeen kennis- en inzichtverwervend gedeelte. Uit een advies bleek dat het niet mogelijk was de directe commitment in een of andere proef in te bouwen. Dit betekent dat de mooie doelstelling wat dat betreft, al achterhaald was.

Dit decreet zou hoe dan ook zeker de twee eerste jaren geen aanleiding geven tot enige vorm van numerus clausus. Ik heb de zaken er nog eens duidelijk op nagelezen. Het was een decreet dat we moesten goedkeuren om juist het zwaard van Damocles, de contingentering, tegen te gaan en op die manier onze goede wil te tonen. De twee eerste jaren zouden dan ook de periode afbakenen waarbinnen de mogelijkheid van een evaluatie bestond om te zien waar bijsturing nodig was. Het is in die geest dat het decreet werd goedgekeurd maar ook dit is natuurlijk alweer achterhaald, gezien de door de federale overheid vastgelegde contingentering. De minister probeert ons intussen geleidelijk duidelijk te maken, naar aanleiding van zijn antwoorden, dat hij er al sterk aan denkt om dit ook al dadelijk een instrument te laten worden van een soort van numerus clausus. De argumentatie, waar ik nog steeds gedeeltelijk kan inkomen, is natuurlijk dat een student geen studierichting moet aanvatten wanneer hij geen perspectief heeft op daadwerkelijke beroepsuitoefening. Dit wil dus eigenlijk zeggen dat de feitelijkheid van deze proef zal ingrijpen op de instroom om de uitstroom te kunnen beperken. Dat betekent dus dat deze proeven niet te vergelijken zijn met de gekende proeven, zonder dan de discussie met ingenieurs in acht te nemen, waar duidelijk de slaagkansen gemeten worden. Hier gaat het niet meer om slaagkansen maar wel duidelijk om de beperking van de instroom, dus een numerus clausus. Het lijkt me ook een oneigenlijke invulling van de doortastendheid waarmee het decreet is goedgekeurd.

Ik wil niet meer verder ingaan op de vraag of een dergelijke toelatingsproef verantwoord is en niet indruist tegen de onderwijsvrijheid van diegene die onderwijs wil genieten, of op de principiële bezwaren die ik daartegen heb. Daarover hebben we het al gehad. De democratische meerderheid heeft uiteindelijk deze toelatingsproef met alle mogelijke risico's, niet alleen voor deze proef maar tevens voor een tendens die we in het onderwijs kunnen

vaststellen, goedgekeurd. Wat mij wel beangstigt, is dat wat we toen reeds duidelijk hadden vooropgesteld – namelijk dat het invoeren van dergelijke proeven ook aanleiding zou geven tot een verandering van het curriculum vitae van het secundair onderwijs – volgend jaar al merkbaar zal zijn. We zien nu de bekommernis van het secundair onderwijs om die leerlingen voor te bereiden. Welnu, volgend jaar zullen we in de directe lesinhoud van het secundair onderwijs het effect van deze proef merken. De vraag die we hier principieel zouden kunnen stellen, is de volgende : is het wenselijk dat het universitair onderwijs, door het opleggen van een toelatingsproef, het secundair onderwijs in een dergelijke positie dwingt waardoor dat secundair onderwijs zich naar het universitair onderwijs moet schikken ? Ik denk dat, wanneer we het hebben over de overstap van het secundair naar het universitair onderwijs, er een bevruchting van beide kanten zou moeten zijn, gestoeld op overleg. Ik ontken niet dat in dat geval geen problemen zouden opduiken, maar me dunkt zal het effect van deze proef in het secundair onderwijs van boven naar beneden werken en zal er geen wederzijdse beïnvloeding zijn. Dat vrees ik niet alleen, ik ben er eigenlijk vrij zeker van.

Het is jammer dat de overheid de proef omwille van de contingentering herleidde tot een numerus clausus, terwijl ze elke andere verantwoordelijkheid om in te grijpen in de plethora niet neemt. De overheid legt de contingentering vast en zadelt de Vlaamse Gemeenschap er mee op. Initiatieven die in het gezondheidsbeleid wel aanwezig zijn, zoals echelonnering en forfaitaire stimuli, worden niet genomen. Zoals mevrouw Van Cleuvenbergen opmerkte, wordt het inderdaad misschien tijd dat gezondheidszorg een Vlaamse materie wordt. In de motie over kinderbijslag en volksgezondheid kaartte Agalev dit al aan.

De minister vermeldde al dat de organisatie van deze proef op termijn anders zal worden aangepakt. Informatiesnelwegen kunnen in de toekomst een oplossing bieden voor de archaische manier waarop nu wordt geëxamineerd. Op 3 juli 1996 merkte ik op dat alleen scholieren uit de richting wiskunde-wetenschappen in aanmerking komen. Nu zijn er nochtans heel wat artsen actief die een heel andere opleiding hebben genoten : zij zijn uitgegroeid tot zeer goede artsen. Met deze proef worden alleen de positief-wetenschappelijke bollebozen geselecteerd en wordt de specialisatie in het secundair onderwijs versterkt. De analyse van het Verbond voor het Katholiek Onderwijs bevestigt dit. Ondertussen is dit ook doorgedrongen tot de verantwoordelijken van de toelatingsproef. Vorige

Sannen

week zei de heer Adé dat de feitelijke vragen van de proef niet zo moeilijk zullen zijn als de vragen die nu circuleren. Dat verheugt mij. Hij nam ook het initiatief om heel wat leerkrachten uit het secundair onderwijs samen te brengen. Mijnheer de minister, op 19 februari vroeg ik of de leerkrachten uit het secundair onderwijs betrokken waren bij het opstellen van deze proef. Toen hebt u duidelijk nee geantwoord.

Minister Luc Van den Bossche : De inspectie van het secundair onderwijs was er van bij het begin bij betrokken. Dit is ook aangewezen, omdat de inspectie alle leerplannen onder ogen krijgt.

De heer Ludo Sannen : Dat hebt u toen ook geantwoord. Ondertussen is er wel al overleg geweest. Dat is zeker nodig voor de opstelling van de eigenlijke examenvragen. Ik hoop dat de leerkrachten de nodige invloed uitoefenen op deze examenvragen.

Als men rekening houdt met een gemiddelde van wat wordt aangeboden in de leerplannen en ook mensen uit andere richtingen de kans wil geven om te slagen, dan moet er een wijziging worden aangebracht in de quotering. Ik wil nogmaals mijn voorstel herhalen om op het geheel twaalf op twintig te behalen, in plaats van de verplichte twaalf op elk van de onderdelen. Leerlingen die beschikken over inzicht maar misschien een wetenschappelijke achterstand hebben, moeten ook de kans krijgen om te slagen. Het sterk wetenschappelijke profiel van het eerste deel beperkt deze kans.

De VUB en de Universiteit Gent nemen ook het initiatief om een voorbereidende cursus te organiseren. Ik veronderstel dat de minister nu niet meer zal dwarsliggen. Ik heb begrip voor zijn vraag om dit te reguleren. Toch vind ik dat leerlingen die niet de kans kregen om zich in het secundair onderwijs voor te bereiden, een dergelijke cursus moeten kunnen volgen. Niet alle scholen bieden dezelfde kansen om te slagen. De kostprijs kan een probleem vormen : er mag geen nieuwe sociale onrechtvaardigheid worden gecreëerd. Zal de minister hiervoor een initiatief nemen ?

Bestaat de mogelijkheid om de voorziene toelatingsproef op te schorten of, zoals de VLD voorstelde, om de eerste twee jaren als een proefperiode te beschouwen ? Ik begrijp dat dat een probleem kan vormen bij de uitstroom. De studenten weten echter ook dat ze een risico lopen. Een ander voorstel is een wijziging van de quotering :

twaalf op twintig voor het geheel. Dit zal geen invloed hebben op de organisatie. Is het te verantwoord dat er onder druk van de contingentering een gewijzigde interpretatie van het decreet en de toelatingsproef wordt gegeven ? Dat bedoel ik met het oneigenlijke decreet : in plaats van een periode van twee jaar te voorzien waarop een evaluatie volgt, dreigt de proef nu te evolueren tot een instrument van numerus fixus of numerus clausus. Het decreet blijkt anders gerealiseerd te worden dan eerst werd vermoed. Hoe wil de minister garanderen dat elk scholier de mogelijkheid heeft om zich voor te bereiden op deze proef ?

Het is belangrijk om in september de proef te evalueren en de effecten op de curricula van het secundair onderwijs te bekijken. Het is een gevaarlijke tendens als een dergelijke proef de curricula kan beïnvloeden. In welke mate zal het de studiekeuze beïnvloeden ? U bent een sterk voorstander van de algemene vorming in het secundair onderwijs. We kunnen niet tegen scholieren zeggen dat ze beter moesten weten toen ze een andere dan een positief-wetenschappelijke richting kozen in het secundair onderwijs.

De voorzitter : Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de minister, collega's, ik kom niet terug op de toelatingsproef, waarvan de VLD geen voorstander was. Vandaag worden we wel geconfronteerd met de concrete invulling van de proef. De manier waarop de discussie momenteel wordt gevoerd ; de reacties van bijna alle betrokkenen op het veld en de korte voorbereidingstijd die leerlingen en scholen krijgen, wijzen erop dat de beslissing om de proeven reeds voor het academiejaar 1997-1998 in te voeren, totaal onverantwoord was. Er stellen zich verscheidene problemen. Ze zijn gekend en vandaag al herhaald. Ik zet ze op een rijtje omdat ik graag concrete antwoorden wil horen.

Zowel in het katholiek als in het gemeenschapsonderwijs is er eigenlijk slechts één studierichting die voldoende voorbereidt op de toelatingsproef, zijnde de richting wetenschappen-wiskunde. Aangezien bij de toelatingsproef vier vakken getest worden – wiskunde, biologie, chemie en fysica – is het absoluut noodzakelijk dat deze vier vakken tijdens de derde graad van het secundair onderwijs deel uitmaken van het curriculum. Ik raadpleegde leerkrachten hierover. Leerkrachten secundair onderwijs vertellen ons, na kennisname van de vragen uit de brochure, dat twee uren biologie, chemie en fysica en zes uren wiskunde per week absoluut

Vanderpoorten

noodzakelijk zijn om te kunnen slagen. Leerlingen uit sterke afdelingen, zoals economie of wiskunde in het gemeenschapsonderwijs of Latijn-Grieks in het vrij onderwijs, komen bijvoorbeeld niet in aanmerking. De enen omdat ze slechts twee uur natuurwetenschappen kregen in één pakket, de anderen omdat ze slechts drie uur wiskunde krijgen. Voor sommige afdelingen zoals latijn-wiskunde in het gemeenschapsonderwijs is een oplossing niet ondenkbaar, door bijvoorbeeld een uur biologie als optie toe te voegen aan het lessenpakket. De school moet dan wel die keuze maken vóór de leerlingen aan de derde graad beginnen. Scholen die op die manier bijsturen zullen op die manier ook minder problemen ondervinden met het aantal op de juiste manier voorbereide leerlingen. Op dit moment stelt het probleem zich wel degelijk in een groot aantal scholen. De kritiek dat leerlingen op zestien jaar al moeten weten of ze arts of tandarts willen worden, blijft. Dit is uiteraard inherent aan een toelatingsproef bij het begin van studies. Iemand die op zestien jaar verkeerd kiest, bijvoorbeeld economie-wiskunde, zit vast.

Een tweede punt van kritiek is de ongelijkheid die men creëert onder leerlingen. Naargelang de bezochte school en de gevolgde studierichting kan iemand arts of tandarts worden. Het niveau in alle scholen en studierichtingen is nu eenmaal niet even hoog. Goede leerlingen uit een school met een lager niveau kunnen in het traditioneel systeem vrij gemakkelijk hun kennis bijschaven tijdens de eerste kandidatuur. Ze hebben er dan de tijd voor. Nu krijgen ze die tijd niet, want die proeven zijn er al over enkele maanden.

Een derde punt van kritiek is dat de terminologie van de proeven natuurkunde blijkbaar alleen voorkomt in de leerboeken uit het katholiek onderwijs. Dat beklemtoont de ongelijkheid tussen leerlingen nogmaals. Ook de aard van de proef is absoluut onaangepast aan de aard van het doktersberoep. Er wordt getest op kennis en inzicht. Er wordt niet getest op sociale vaardigheden. Een van de grote problemen waar patiënten vandaag mee worden geconfronteerd, is het gebrek aan aandacht van de arts voor de mens in zijn totaliteit. Iemand die vandaag in zijn gezin geconfronteerd wordt met problematieken die balanceren op de rand van het psycho-sociale en het medische, zoals eetstoornissen en drugproblemen, moet terecht kunnen bij een relatie- en communicatievaardige huisarts. Dit zowel voor opvang, begeleiding als voor eventuele deskundige doorverwijzing. Zulke huisartsen zijn veel te schaars en de kans dat er zullen bijkomen, is

door het invoeren van de toelatingsproef nagenoeg onbestaand. De patiënt blijft in de kou staan. We hebben niet in de eerste plaats natuurkundigen of biologen nodig als huisarts. Een nieuwe visie op het beroep van arts ontbreekt volkomen. Als de minister zegt dat hij geen diploma's wil afleveren voor een werkterrein waar geen werk in te vinden is, denkt hij dan wel eens aan licenciaten lichamelijke opvoeding, criminologen, germanisten, apothekers, notarissen, enzovoort ? Die worden blijkbaar polyvalent genoeg opgeleid om ook in andere jobs terecht te kunnen.

Wat de voorbereiding op de proef betreft : de KU Leuven en nu ook de VUB en de Universiteit Gent hebben initiatieven genomen om voorbereidingscursussen te organiseren. De minister reageerde daar furieus op en dreigde de betrokkenen uit de begeleidingscommissie te zetten. Heeft de minister dan liever dat ouders dure privé-cursussen betalen ? De voorbereiding in de scholen zal wellicht overal wel plaatsvinden. Toch leven ook de scholen in onzekerheid en ze zullen wellicht heel wat tijd moeten stoppen in de techniek van de multiple choice, waar de meeste leerlingen niet vertrouwd mee zijn.

Ten slotte willen we erop wijzen dat in deze discussie de kosten van de sociale zekerheid blijkbaar primeren. Het draait weer om geld en niet om mensen. Problemen in een sector probeert men op te lossen door jonge mensen in hun vrijheid en hun mogelijkheden te beperken. Dit is een socialistische, maar geen sociale maatregel. Daarom volgende concrete vragen : kan de minister overwegen om slechts drie van de vier vakken te laten testen, waarbij de student zelf een keuze maakt ? Of kan, zoals de heer Sannen voorstelt, de quotering algemeen gebeuren ? Heeft de minister een volledig overzicht van scholen en de studierichtingen die voldoende zijn voorbereid op de toelatingsproef ? Hoe ziet de minister de voorbereiding van leerlingen en meer in het bijzonder van diegenen die in de derde graad bijvoorbeeld geen enkel uur biologie hebben gehad ? Vindt de minister het verantwoord dat zestienjarige al moeten weten of ze arts of tandarts willen worden ? Hoe ziet de minister de inrichting van de voorbereidingscursussen ? Kan de minister overwegen om, indien de proef toch doorgaat, het toelatingsexamen tijdelijk een oriënterend karakter te geven, zodat ze de volgende jaren eventueel kan worden bijgestuurd ?

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Bijna een jaar geleden, op 23 april 1996, dus nog voor de opmerkingen van 3 juli van de heer Sannen, heeft de heer Strackx u al vragen gesteld omtrent de toelatingsproef. Hij uitte er zijn twijfels over en preciseerde dat wie voor dokter of tandarts wil studeren, al op zeer jonge leeftijd moet beslissen. Ik citeer de heer Strackx : de toelatingsproef die de minister wil invoeren, bestaat immers uit wiskunde, fysica, scheikunde en biologie. Allemaal vakken die ook in de eerste kandidatuur worden onderwezen. De slaagkansen voor deze toelatingsproef van leerlingen die in het secundair onderwijs een niet strikt-wetenschappelijke richting hebben gevolgd, worden hierdoor tot nul herleid. Nochtans is een echte voorkennis van deze wetenschappelijke vakken niet echt vereist om te kunnen volgen in de eerste kandidatuur. Leerlingen uit de richting Latijn-Grieks, bijvoorbeeld, hebben in het verleden bewezen dat ze intelligent genoeg zijn om de achterstand in wetenschappelijke vakken in te halen tijdens de eerste kandidatuur, en te slagen voor de examens. Wie garandeert overigens dat de studenten met de meeste voorkennis van zuivere wetenschappen later ook de beste dokters zullen zijn. Het beroep van arts houdt meer bekwaamheden in dan puur wetenschappelijke kennis. Einde citaat. Mijnheer de minister, ik wil u zeker niet met alle zonden Israëls overladen. Ik weet dat het de federale overheid is – met name uw SP-collega en Minister van Volksgezondheid Colla – die stokken in uw wielen heeft gestoken. Ik heb dat ook vorige week tijdens de plenaire zitting gezegd. De federale overheid heeft uw plannen gedwarsboomd omdat aan Franstalige kant minder efficiënt wordt gewerkt.

U beseft tevens dat geen enkel selectiesysteem met 100 percent zekerheid kan garanderen dat de juiste persoon zal worden geselecteerd. Persoonlijk ben ik niet tegen een toelatingsexamen – zelfs niet tegen een proef waarbij de lat vrij hoog wordt gelegd. Zo'n proef moet moeilijk zijn, als ze enig nut wil hebben. Ik ben wel van oordeel dat de technische commissie de proef jaar na jaar moet verfijnen. U hebt dat in het verleden overigens al bevestigd. Zoals de huidige toelatingsproef momenteel op tafel ligt, is ze te overhaast ingevoerd. Nogmaals, mijnheer de minister : ik weet dat dit niet uw fout is. De federale regering heeft u gedwongen om de toelatingsproef versneld in te voeren. Het is nu wel quasi-onmogelijk geworden om na te gaan of de moeilijkheidsgraad correct is ingeschat. Deze proef moet eerst duidelijk worden uitgetest, zodat niet de verkeerde jongeren worden uitgesloten. Met andere woorden : mijns inziens is deze proef nog niet rijp. Studenten uit klassieke richtingen

zoals Latijn-Grieks en Latijn-Wiskunde zullen met een zeer zware handicap aan de start verschijnen. Kandidaten burgerlijk-ingenieurs bereiden zich grondig voor op de toelatingsproef. Sommigen volgen zelfs een voorbereidend jaar. Hoe moeten jongeren, die wegens hun opleiding in het middelbaar onderwijs onvoldoende voorbereid zijn, de toelatingsproef met succes afleggen ? De kans is zeer groot, mijnheer de minister, dat diegenen die het zich financieel kunnen veroorloven, zich zullen wenden tot repetitoren- en monitoraatsbureaus om hen klaar te stomen voor deze toelatingsproef.

Uiteraard is dit tegenover hen die zich een dergelijke luxe niet kunnen veroorloven totaal onaanvaardbaar. Mijnheer de minister, ik ben van mening dat u, en de hele Vlaamse regering, van uw federale collega's moeten eisen dat het koninklijk besluit, dat de toegang tot het beroep van arts en tandarts beperkt, wordt uitgesteld. Het is – en daar ben ik het volkomen met u eens – totaal onaanvaardbaar dat een onbeperkt aantal studenten de studies voor arts zou kunnen aanvatten, terwijl het dictaat van federaal Minister Colla slechts een beperkt aantal afgestudeerden tot het beroep van arts toelaat. De federale regering moet zich aanpassen. Het kan niet dat Vlaamse studenten het slachtoffer worden van de Waalse onwil. Het zijn immers de Franstalige universiteiten geweest die niet wilden ingaan op de Vlaamse vraag om de contingentering nog twee jaar uit te stellen ; de tijd die nodig is om de toelatingsproef op punt te stellen. Aan deze chantage mag u niet toegeven.

De voorzitter : De heer Vandembroeke heeft het woord.

De heer Chris Vandembroeke : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik wil kort aansluiten bij de interpellatie van de heer Sannen en mevrouw Vanderpoorten. Ik schat de toestand als volgt in. Het zijn grote geesten die in dergelijke omstandigheden een modus vivendi zoeken. U was daar als het ware toe genooddaakt. Ik kom daar nog op terug. Terzelfder tijd zijn grote geesten ook bijzonder soepel bij het inschatten van de toestand op het veld. Ik verklaar me nader. Vooreerst heb ik het over het zoeken naar een modus vivendi. Het klopt dat het statement of het dictaat van Minister Colla u verbindt. Zo moest geschieden. Dat was ook zo voor het onderscheid tussen de vestigingsmogelijkheden – die tot nader order een federale materie zijn – en de opleidingsmogelijkheden – die tot onze bevoegdheden behoren. U hebt terzake een modus vivendi proberen te vinden. Dat siert u. Het zou godgeklagd zijn een aantal studenten te laten afstuderen, die dan

Vandenbroeke

na negen jaar studie geen toegang tot het beroep kunnen krijgen. U hebt dus geprobeerd om daarvoor een oplossing te vinden.

Ik zou nu een volgende stap willen zetten. Terzake verschil ik ten dele van mening met mijn collega's. Ik wil het gewoon niet meer hebben over die toelatingsproef. Ik heb het daar tijdens de plenaire zitting, en ook bij andere gelegenheden al over gehad. Ik wil aan de toekomst denken. Er bestaat daarover een consensus binnen de Vlaamse regering. Die consensus wordt voorbereid in de commissie voor Staatshervorming. Men is er daar ongeveer uit – op een onthouding van Agalev na. Men stelt voor om te komen tot een tweepijlersysteem. We moeten binnen de sociale zekerheid het luik gezondheid/gezinsbijslagen binnen twee jaar als een gecommunautariseerde materie kunnen behandelen. Twee jaar is geen eeuwigheid. Dat is de betrachting van deze regering. Op een serene manier wordt dit in de commissie voor Staatshervorming voorbereid. Er zijn aardig wat hoorzittingen aan voorafgegaan. Er is een voorlopige tekst – met de nodige politieke fricties – goedgekeurd. Moet deze tekst nu aan de plenaire vergadering worden voorgelegd? Of moet deze nog even in de ijskast? Onze fractie en ikzelf wensen dit te globaliseren; om 1999 voor te bereiden; 1999 dat nog twee jaar van ons afligt.

In de tekst staat een zeer cruciaal woord. Die tekst is door alle partijen, met uitzondering van een onthouding van Agalev, goedgekeurd. Binnen het tweepijlersysteem opteert het Vlaams Parlement voor een – en dit is belangrijk – integrale overheveling van dit luik. In het woord integraal ligt het tweeluik besloten dat de minister bindt. Minister Colla heeft immers minister Van den Bossche als het ware uitgedaagd, door de vestigingwet tegen de opleiding uit te spelen. In de consensusstekst staat het woord integraal. Dat betekent dat zowel de opleiding als de vestiging autonome Vlaamse bevoegdheden moeten worden. Dat zou vanaf 1999 in voege moeten kunnen treden. Er scheiden ons nog amper twee academiejaren van dit objectief. Het lijkt me dan toch evident dat we daar flexibel op inspelen. Het politieke veld is zich tegen versneld tempo aan het klaarstomen om de toestand te wijzigen. Binnen twee jaar zal Vlaanderen autonoom bepalen hoe de opleiding en de vestiging geschiedt. Vlaanderen heeft een eigen medische cultuur. Die contrasteert met de gangbare cultuur in Wallonië. Dat is vooral zo inzake de eerstelijnszorg. Er is een akkoord bij de Vlaamse huisartsen om ook inzake de uitstap uit het beroep op te

treden. Er zijn allerlei voorstellen om in Vlaanderen te verhinderen dat men tot zijn 70ste, of tot zijn 75ste er mee doorgaat.

We weten dat allemaal. En we weten dat op het politiek-institutionele vlak de deadline 1999 is. Daarom wil ik toch aangeven dat de minister dit, met het oog op al zijn capaciteiten, rustig moet voorbereiden.

Mijnheer de minister, u beschikt over genoeg capaciteiten. De beste houding is om rustig te blijven. U kunt dit in alle rust voorbereiden tegen 1999, als een totaal autonome Vlaamse beslissing. Nu zet u overhaast stappen waarop we over twee jaar misschien moeten terugkomen. We zullen dit op onze eigen verantwoorde manier omschrijven. Het siert u dat u zich aangesproken voelt: dat is de modus vivendi waarover ik het had. De heer Colla zette u voor het blok en u zocht een oplossing. Te goeder trouw hebt u een aantal mogelijkheden aangereikt. Aansluitend op de gebeurtenissen in de commissie voor Staatshervorming, zeg ik u in eer en geweten dat alle politieke partijen ernaar streven dit zelf in te vullen binnen twee academiejaren. Als we het rustig aan doen, zullen we tot een degelijke en serene oplossing komen. Het zal een Vlaamse oplossing zijn en dus een goede.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche: Ik heb in dit parlement nooit tranen zien vloeien omdat men na de afdeling Latijn-Grieks de richtingen ingenieur, wiskunde of informatica bijna onmogelijk aankan zonder voorbereidend jaar. De ingangsproof voor ingenieur geeft direct uitsluitel. Informatica, kennistechnologie en wiskunde kan men wel zonder proef aanvagen, maar het resultaat aan het einde van het jaar is voorspelbaar. Voor wie die richtingen wil volgen, is een definitieve keuze noodzakelijk op ten laatste 16 jaar. Dan zwijg ik nog over de problemen als men verkeerd kiest in de tweede graad van het secundair onderwijs: dat nog rechtzetten in de derde graad is vrij moeilijk. Niemand heeft daar ooit enige traan voor geplengd. Het is dus wel merkwaardig dat vandaag zoveel tranen vloeien omwille van het feit dat men voor andere richtingen vroeger moet kiezen. Ik zal dit straks enigszins nuanceren, maar het is een eerste vaststelling dat men intellectueel soms met twee maten en gewichten werkt, dit zonder het zelf te weten. Met het ene fenomeen is men echter al vertrouwd, het andere fenomeen is nieuw.

Van den Bossche

De toegangsproof geeft toelating tot de studies, maar op termijn tot het beroep. Zo'n proef moet relevant zijn, en dat is moeilijk. Relevantie voor de studies is relatief makkelijk haalbaar, maar relevantie voor het beroep is nog iets anders. Ik betwist niet dat voor een geneesheer ook zaken als sociale vaardigheid belangrijk zijn. Voor sommige onderdelen van de geneeskunde is dan weer enige handigheid vereist.

In de commissie van experts die voor het maken van de proef werd samengesteld, zetelen mensen van de drie grote universiteiten. Ze komen uit de faculteit geneeskunde, zowel algemene als tandheelkunde, en uit de faculteit pedagogie. Het gaat dus niet om zomaar een samenraapsel. Ik vind het buitengewoon dat de eerste de beste leraar van het secundair onderwijs het allemaal zoveel beter weet dan iemand van een betrokken afdeling van een universiteit. Men zou beter leren wat een toelatingsproef is. Men zou beter de gevaren van een multiple choice-examen leren en op dat vlak eisen stellen, in plaats van verklaringen af te leggen over sommige andere zaken.

Ik heb me niet bemoeid met de samenstelling van die commissie, evenmin als mijn kabinet. De administratie heeft zich alleen bij monde van haar directeur-generaal geleend om de commissie voor te zitten en om de werkzaamheden te regelen. Er worden twee fulltime wetenschappelijk onderzoekers vrijgesteld en betaald door het departement om nu en de volgende jaren permanent voor de commissie te werken. De commissie biedt dus enige garantie qua degelijkheid. Ik zal daar straks op terugkomen.

De commissie vroeg zich, net als u, af of sociale vaardigheid, handigheid en commitment kunnen worden getest. Deze vragen werden gedurende vele vergaderingen onder de loep genomen. Men stelde onder andere voor dat iemand naast het afleggen van de toelatingsproef ook twee weken proef zou draaien in een ziekenhuis, al was het maar om even mee te maken wat het beroep inhoudt. De jongeren zouden dan kunnen testen of hun ideaalbeeld enigszins overeenstemt met de werkelijkheid. Men heeft dat laten varen, niet omdat men ertegen was, maar omdat het niet te organiseren valt zonder het ziekenhuiswezen te destabiliseren.

Andere elementen, zoals sociale vaardigheid, zijn uiterst belangrijk in dit beroep, maar hoe test men dat objectief? De toelatingsproef is geen vrijblij-

vende test. Het is geen variant op het idee vrijheid/blijheid. Het is niet de bedoeling goede raad te geven waarmee men kan doen wat men wil. Het essentiële element van de toelatingsproef is juist het definitieve ja of nee. Ik kan me perfect inbeelden dat de commissie zich vragen stelt bij het testen van sociale vaardigheid. Welke objectieve schaal zal men gebruiken? Welk normengeheel gaat men hanteren? Hoe is dat controleerbaar? Ik kan me zelfs voorstellen dat een boosaardig iemand zegt: examens moeten toch kunnen worden betwist? Er moet toch controle zijn op de antwoorden van de student? Om die redenen heeft men een aantal zaken niet opgenomen in de proef.

Ik zal de laatste zijn om te beweren dat de proef perfect relevant is voor het beroep. Ze is wel in grote mate relevant voor de opleiding. Er bestaat dus inderdaad een inhoudelijk probleem met de proef. Het is toch logisch dat ik een toekomstige arts niet test op zijn inzicht in de theorie van Kant of het existentialisme. Dat is minder relevant voor de studie. De inhoud van de proef werd door de commissie van experts in alle vrijheid bepaald.

Het repetitoren bureau waarover de heer Huybrechts sprak, bestaat nu ook voor studenten van de eerste kandidatuur tot de laatste licentie. Deze bureaus zijn niet verboden bij wet. In welke mate zijn ze nuttig en effectief? Dat weet ik niet, daar spreek ik me niet over uit. Is een kind uit een milieu dat zich een repetitoren bureau kan permitteren, bevoordeeld tegenover een kind uit een gezin dat zich dat niet kan veroorloven? Wie zal het zeggen? Dit fenomeen is niet nieuw. Het aantal repetitoren bureaus is op 20 tot 25 jaar tijd minstens verviervoudigd.

Wat heeft het decreet precies gezegd? Het stipuleert dat het niveau van het examen moet beantwoorden aan het gemiddelde van de programma's van de derde graad van het ASO. Ik zeg wel duidelijk gemiddelde omdat het me verbaast dat sommige mensen nu de termen gemiddelde en doorsnede verwarren. Want, dat kan ik aantonen, de doorsnede – de diverse richtingen ASO dus – wanneer men de vier vakken beschouwt, is quasi nul. Waaraan ligt dat? Ik herinner me dat ik me op een bepaald ogenblik durfde uitspreken over de sterke vermindering van het aantal studierichtingen. Er waren natuurlijk collega's die onmiddellijk replecerden en die, in de wijsheid dat dit stemmen kon opleveren in het kader van de nieuwe politieke cultuur, zeiden dat dit niet kon, aangezien elke studierichting zijn verdiensten heeft. Die stellingname wil ik niet betwisten, maar het eerste gevolg is dat men van Latijn-wiskunde, wiskunde-wetenschap-

Van den Bossche

pen tot menswetenschappen doceert. Er is ook een tweede gevolg, en daarbij wil ik niet polemisch overkomen ten aanzien van het VVSKO, maar ik wil wel vermelden dat me dit verbaast. Voormalig minister Coens legde ooit de euvele moed aan de dag om voor het curriculum van de derde graad te zeggen dat er een vaste stam per studierichting nodig was en vervolgens zou hij hier een decreet mogen schrijven dat bepaalde dat er een vaste stam zou zijn : zoniet, dan zou de onderwijsvrijheid verkracht zijn. Hij heeft dat moeten regelen sur les bords, ofte met een akkoord tussen de netten waarbij de netten ermee instemden de vaste stam te aanvaarden en een derde aan vrijheid in te boeten. Ik heb daar niets tegen, ik wil best de grondwet zo interpreteren. Dan hoeft het evenwel niemand te verbazen dat het veld op termijn geen doorsnede meer vertoont of als de doorsnede nul blijkt. Dat is de correcte logica. Als ik dan nu zie dat ditzelfde VVSKO die eerst pleitte voor de optimale vrijheid, nu ervan uitgaat dat dit niet kan, dat men een examen moet aanbieden waarop iedereen is voorbereid. Dat zou betekenen dat ik een examen moet aanbieden waarvan de inhoud nagenoeg nihil is. De zin van een examen is dan echter ook nihil. Het is natuurlijk het een of het ander. U zult in de meest gekende tabellen opmerken dat sommige onderwijsinstellingen voor een bepaalde richting toch in een uur biologie voorzien, dat anderen dat in het geheel niet doen enzovoort. Men heeft zodoende onbetwistbaar van die vrijheid gebruik gemaakt, maar met het gevolg dat enerzijds bij heel veel richtingen in het ASO, en anderzijds nog eens bij vele invullingen – naargelang netten of school – de doorsnede quasi nul geworden is en dat maakt het natuurlijk heel moeilijk. We hebben op verzoek van de Raad van State een indicatie gegeven, en eraan toegevoegd dat het om een gemiddelde moet gaan. Het parlement moet de grote lijnen vastleggen van dat gemiddelde.

Natuurlijk is de inspectie bestendig bij deze evolutie betrokken geweest. Als vandaag het verwijt luidt dat de netten zich niet engageren, dan moet ik heel eerlijk zeggen dat de inspectie waardering verdient. Enerzijds is deze heel bewust, met het oog op de herziening van het decreet in 1991, samengesteld uit mensen van alle netten. Anderzijds ziet de gemeenschapsinspectie alle leerplannen passeren en is hiervoor dus naar mijn mening het best geplaatst. Men kan dus toch niet zeggen, ook niet vanuit het VVSKO, dat die inspectie hen totaal vreemd is. Een aantal inspecteurs zijn immers afkomstig uit het vrij onderwijs, en hebben als dusdanig meestal een deel van hun betrekking als leer-

kracht en een deel als directielid doorgebracht in datzelfde onderwijs. Sinds ze bovendien tot de inspectie behoren, hebben ze alle leerplannen zien passeren en zijn ze dus wel degelijk bij het terrein betrokken. Het is vanzelfsprekend duidelijk dat de ene richting beter zal voorbereiden dan de andere, aangezien dat velden in volkomen désarroi en incompatibiliteit met elkaar leven. Precies daar moet men dan de keuzes maken en moet men elk een op de hoogte houden, ook zij die nu zo luidkeels roepen en klagen omwille van die diversificatie van dat veld. Zo evolueren we ook naar zeer stringente eindtermen. Het is het een of het ander. Men kan niet én ervoor pleiten dat de eindtermen met moeite een voorzet mogen zijn én maximale vrijheid willen om dan versted te staan dat dit niet de ideale voorbereiding is.

Nu beseft ik ook wel dat een en ander zich veel scherper stelt bij een toelatingsproef in zo'n geval dan wanneer men iedereen toelaat, zoals nu het geval is, tot een eerste kandidatuur en op het einde van de eerste kandidatuur een proef afneemt. Het grote verschil is immers dat men bij een eerste kandidatuur een academiejaar lang de tijd heeft om een en ander in te halen en dus bij te benen, terwijl men in het andere geval slechts over een beperkte voorbereidingstijd beschikt om het tekort aan uitgangskennis bij te werken. Het is onbetwistbaar, maar dit is eigen aan het samenspel van een veld zoals ik al heb omschreven en aan de invoering van een proef a penitio, met andere woorden een proef na één jaar. Maak u geen illusies dat dit een oplossing zou zijn geweest. Er zijn namelijk twee mogelijkheden. We kunnen ervan uitgaan dat de eerste kandidatuur geen verloren jaar mag zijn en dan hebben we een gelijklopende eerste kandidatuur voor alle wetenschappelijke richtingen. Dat is dus een ingreep in de academische vrijheid van de universiteiten waarbij we grote principedebat zullen voeren. De andere wetenschappelijke richtingen zullen evenwel zeggen dat zij de zogenaamde vuilnisbakrichtingen zijn. Immers, wie niet goed genoeg is voor geneeskunde, mag biologie, scheikunde of fysica volgen. Mijnheer Sannen, die reactie hadden we al gehoord. Toen dit idee ooit werd geopperd in de VLIR, zijn de decanen van de wetenschappelijke richtingen onmiddellijk naar me toegekomen, zij het in rust en kalmte. In tegenstelling tot sommige decanen van de kine, brachten zij niet al hun studenten mee. Ze kwamen zelf en voelden zich zelf sterk genoeg om inhoudelijk te argumenteren. Dat waren dus leuke onderhouden. Ze argumenteerden dat dit in de beeldvorming ten overstaan van al de andere wetenschappelijke richtingen een uiterst nefaste operatie is. Dit kunnen we evenmin betwisten, want wat we ook doen, er

Van den Bossche

zijn altijd problemen. In verband met de hervormingen van het secundair onderwijs, beste collega's, hoop ik dat er voldoende moed aanwezig zal zijn om te zeggen dat we naar minder studierichtingen evolueren. Ik behoor nog tot de categorie die nog steeds vindt dat het vroegere systeem met een beperkt aantal studierichtingen bijlange zo gek niet was. En ik wil wel aanvaarden dat één ding sindsdien veranderd is, namelijk dat de moderne taal als component veel belangrijker geworden is dan vijftientig jaar geleden. Of de hopeloze combinatie van studierichtingen zoals we die daarna geprogrammeerd hebben – en al een beetje teruggedrongen hebben – ideaal is, durf ik te betwijfelen, en dat blijf ik doen. De technische commissie waarin leden zitting hadden van de drie betrokken universiteiten, heeft dus duidelijk gekozen voor een sterk wiskunde-aandeel en sterke wetenschappen.

In verband met de gestelde vragen, wil ik u eerlijk meedelen dat daar waarschijnlijk een fout is gemaakt en dat diezelfde commissie, bij het uitgeven van de brochure, waarschijnlijk een beetje aan vermoeidheid leed en met een zucht van opluchting het einde van haar werkzaamheden zag aanbreken. Er was wel een unanieme beslissing. Het was niet zo dat de professoren van de KU Leuven zich negatief opstelden. Ze hebben hard meegewerkt en waren tot op het einde akkoord met de proeven. Toen men op het einde die beslissing nam, bleek het moeilijk om de voorbeelden neer te schrijven, want sommige vragen zijn overgenomen uit andere testen die in geen geval toelating tot de eerste kandidatuur verschaffen. Voor de delen fysica en biologie zijn er vragen tussen gesukkeld die letterlijk werden overgenomen van de Olympiade. Dit is voorbehouden voor de echte bollebozen. De uiteindelijke vragen zullen niet zo moeilijk zijn. Enkele wetenschappers vertelden me dat sommige antwoorden niet volledig juist zijn. Sommige uiterst verstandige leerlingen zullen het antwoord niet vinden in de meerkeuzelijst. Er moet dus aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Over deze technische details moet ik nog overleg plegen met de commissie.

Slaagpercentages uit de eerste kandidatuur wijzen aan dat leerlingen uit Latijn-Grieks niet slecht scoorden. Nochtans is Latijn-Grieks niet de uitgelezen keuze als men van plan is om geneeskunde te studeren. De achterstand valt ook gemakkelijk in te halen. Een uurtje biologie minder in de derde graad kan niet onoverkomelijk zijn. Sommigen zul-

len zich inderdaad meer moeten voorbereiden dan anderen, maar de hoeveelheid weegt niet op tegen wat ze in dat eerste jaar aan de universiteit moeten verwerken.

Het initiatief van de universiteiten om zelf voorbereidingscursussen te organiseren, ging in eerste instantie uit van de VUB. Ze pakte niet uit met grootse reclamecampagnes zoals de KU Leuven die me gechoqueerd hebben. De rector gaf me geen ongelijk en die reclame is niet meer verschenen. Nu organiseren alle universiteiten dergelijke cursussen. De Universiteit van Gent voelde zich verplicht om als laatste ook een cursus in te richten. Bij de VLIR bleek dat de universiteiten van Leuven en Brussel vóór dergelijke cursussen waren en Antwerpen en Gent tegen. Volgend jaar wordt dat opnieuw bekeken. De universiteiten zouden dit niet moeten organiseren. Het secundair onderwijs is hiervoor aangewezen. Een groot, georganiseerd net kan zelf een gestructureerde bijscholing inrichten. Er is echter een paniecreactie ontstaan en de universiteiten hebben erop gereageerd door zelf voorbereidende cursussen te organiseren. Daarbij gaat het eigenlijk om het afsnoepen van elkaars studenten.

Mijnheer Sannen, ik ben niet bereid om de toelatingsproef op te schorten. Dat kan ook niet met de contingentering. Ik maak eerst even een zijsprong naar de heer Vandembroeke. Het is niet omdat we het eens zijn dat het in 1999 al gebeurt. Ten tweede, ook als de Vlaamse regering alleen beslissingen kon nemen, zou er een beperking van de plethora komen. Dit is dus geen typisch Belgisch fenomeen. We hadden het in Vlaanderen misschien eerder voorgesteld maar een beperking was onvermijdelijk. Het is onverantwoord om te gokken door te hopen dat het in orde komt in 1999. Ik speel met de toekomst van 600.000 studenten per jaar en wil van hen geen speelbal maken.

Twaalf op twintig op elk van de delen is logisch. Examenresultaten volgen de Gauscurve. Bij een numerus clausus legt men de lat op een bepaald getal in die curve. Bij deze toelatingsproef, die zwaar beperkend moet zijn, speelt een objectief systeem waarbij op voorhand de cesuur op de kwadrant wordt vastgelegd. De uitslagen bepalen dan de plaats van de Gauscurve.

Een multiple-choice-examen is alleen geldig als er ook een itemcontrole is. Hierbij worden de 5 procent besten vergeleken met de 5 procent slechtsten. Indien de 5 procent besten op bepaalde vragen

Van den Bossche

bijna even slecht scoorden als de 5 percent slechtsten, is de vraag niet valabel. Die vraag mag niet verrekend worden bij de definitieve puntentoekening. Niemand van de critici heeft dit opgemerkt bij de talrijke bezwaren die werden geopperd. Dit toont de ondeskundige manier van discussiëren aan en dat neem ik sommige tegenstanders van de toelatingsproef kwalijk.

Er is geen gewijzigde interpretatie, alleen een verschil in de objectieve werkelijkheid waarbinnen dit gebeurt. Indien er geen contingentering komt, is mijn verantwoordelijkheid relatief beperkt. Bij deze contingentering is mijn morele verantwoordelijkheid vrij groot ten aanzien van elke student die ik de studies laat aanvatten. De heer Vandebroeke had gelijk met de brutale term hakbijlproef maar we moeten overwegen of we op korte termijn niet gedwongen worden om over te gaan tot numerus clausus, numerus fixus. Ik maak een vergelijking. Als het juist is wat de voorzitter van de planificatiecommissie zegt, zullen er in België dankzij een proef 200 kinesitherapeuten zijn. Dit jaar studeren er in Vlaanderen 760 kinesitherapeuten af. Een numerus clausus, numerus fixus is dus onvermijdelijk.

De heer Sannen heeft gelijk als hij zegt dat ik de toelatingsproef op 26 maart nogmaals laat screenen door een panel van leerkrachten uit vijftien scholen samen met pedagogische begeleiders van de diverse netten. We zullen permanent evalueren, niet alleen in september. We hebben al heel wat informatie uit Nederlandse en Duitse voorbeelden geput, maar het is een brutaal systeem en maximale zorg en dus ook evaluatie is aangewezen.

Op de vraag van mevrouw Vanderpoorten kan ik antwoorden dat de VLIR geen akkoord bereikte. Volgens een deontologische code is het duidelijk dat professoren die de examenvragen opstellen niet mogen meewerken aan de voorbereiding. Hun vragen en hun medewerking wordt dan niet meer op prijs gesteld. Dat werd ook aan de rectoren meegedeeld. We hopen dat iedereen die code en de zwijgplicht respecteert. Ik meng me niet in de pedagogische vrijheid van scholen en netten. Dit opent natuurlijk wel een onvermijdelijk debat over de grenzen van de vrijheid. Eenduidige antwoorden zal dat niet opleveren. Dat levert verschillende posities op, elk met eigen voordelen. We hebben wel een planmatig overzicht van de begrippen die men moet kennen in fysica en biologie en de inspectie heeft gecontroleerd of ze voorkwamen in de scholen en netten. De voorbereiding mag mits enige inspanning geen probleem vormen. Ik erken,

zoals de heer Sannen zegt, dat er een spanningsveld zal ontstaan in de positiefwetenschappelijke vakken. De proef zal de curricula hoogstwaarschijnlijk beïnvloeden. Dit zal de manier waarop het secundair onderwijs gestalte geeft aan zijn roeping dus beïnvloeden. Dat is echter niets nieuw. Het baccalaureaat in Frankrijk eist een specifieke voorbereiding ten koste van de algemene vorming.

Dit is geen leuke bedrijvigheid maar we moeten er voldoende zorg aan besteden. We blijven met de commissie overleggen zodat het een valabel examen wordt zonder onmogelijk te zijn. Zo wil de commissie al eens een element behouden, terwijl het niet eens gedoceerd wordt in de tweede of derde graad van het secundair onderwijs. Aan de andere kant kan men niet protesteren tegen examenvragen omdat ze in de derde graad niet meer herhaald worden. Ik geloof in elk geval dat dit veelal een storm is in een glas water. Men beseft nu pas dat een toelatingsproef een definitieve en vrij brutale ingreep is. De paniek is ten onrechte. Men zou in het secundair onderwijs zijn tijd beter spenderen aan de voorbereiding van de jongeren die geïnteresseerd zijn. Dat is geen verloren inspanning. Hetgeen ze daardoor bijleren, kunnen ze beschouwen als extra bagage en een gemakkelijker start in hun kandidatuur, zelfs als ze uiteindelijk geen geneeskunde volgen.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Met de goedkeuring van de toelatingsproef heeft men een keuze gemaakt, die niet de mijne was. De reacties van decanen of rectoren mogen niet de aanleiding vormen om af te stappen van de mogelijke gemeenschappelijkheid in het universitair onderwijs. Dit bestond vroeger en is in de loop van de jaren verdwenen. Dit zou voor bepaalde richtingen nog steeds interessant kunnen zijn.

Minister Luc Van den Bossche : De gemeenschappelijkheid is op twee vlakken verdwenen. Het zijn niet alleen afzonderlijke kandidaturen geworden. 25 jaar geleden werd de cursus natuurkunde tegelijk gedoceerd aan de geneeskunde, de farmacie, de scheikunde, de fysica, de biologie en de geologiegroep. Door de sterke aangroei van studenten kregen we een dubbel effect. Eén hoogleraar kan dat vak niet meer geven in de diverse richtingen. Ze hebben allemaal een andere hoogleraar, met bovendien eigen specificiteiten. Dit is vrij spontaan geëvolueerd. Als we nu nog twee richtingen, geneeskunde en fysica bijvoorbeeld, zouden samenvoegen, zou dat een gehoor van tweeduizend studenten opleveren. Dat is natuurlijk ongehoord. Het vak fysica is opgesplitst en ontwikkelt zich

Van den Bossche

inhoudelijk verschillend, afhankelijk van de studierichting. De opbouw staat volledig in functie van de licenties. Het vrij generalistische kandidatuuronderwijs en het specialistische onderwijs in de licenties, zoals wij dat 25 jaar geleden hebben gekend, heeft plaats geruimd voor specialistisch onderwijs van in de kandidaatsjaren.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, een en ander is historisch te verklaren door de aan-groei van het aantal studenten. De vraag rijst echter of het resultaat van deze historische evolutie niet kan worden gecorrigeerd. Deze fundamentele discussie doet vandaag evenwel niets terzake.

Met de vergelijking tussen de licentie wiskunde en de ingenieursopleiding enerzijds en de artsopleiding anderzijds in de inleidende uiteenzetting van de minister heb ik het moeilijk. Hij heeft gedeeltelijk gelijk ; het oorspronkelijke opzet van de toelatingsproef was het meten van de slaagkansen, maar met zijn verwijzing naar de moeilijkheden van de studenten van de Latijn-Griekse afdeling geeft de minister zelf aan dat het eerste effect een beperking is van de instroom. Voorts wordt deze toelatingsproef zowel voorgeschoteld aan jongeren die op 16 jaar voor de richting wiskunde-wetenschappen hebben gekozen als aan jongeren die deze keuze niet hebben gemaakt.

Voor de druk van de universiteiten op het secundair onderwijs moet we aandacht blijven hebben ; een wisselwerking tussen beide is aanvaardbaar, maar de universitaire specialisatie mag niet bepalend zijn voor de opleiding in het algemeen secundair onderwijs. Naarmate het fenomeen van de toelatingsproeven zich zal uitbreiden, is het gevaar immers reëel dat de druk nog zal toenemen.

De minister is van mening dat de inspanning niet onoverkomelijk is en denkt dus geenszins aan een opschorting van de beslissing. Toch wil ik mijn voorstel van 12 op 20 opnieuw formuleren. Voor de bollebozen in de Latijn-Griekse afdeling zullen er wellicht geen problemen rijzen, maar iemand van diezelfde afdeling die 11 haalt voor het wetenschappelijke gedeelte en 17 voor de vragen inzake algemeen inzicht en kennisverwerving, scoort voor het geheel van de proef zeer behoorlijk, en zal mijns inziens gegarandeerd slagen. Men zou toch rekening dienen te houden met het feit dat deze studenten op 16 jaar niet hebben gekozen met het oog op de voorbereiding voor deze toelatingsproef.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, toch lijkt het me weinig waarschijnlijk dat iemand die 17 haalt voor het algemeen vormende gedeelte slechts 11 zou halen voor het wetenschappelijke, tenzij hij onvoldoende inspanningen heeft gedaan. Deze student kan zich echter wel troosten met de idee dat hij voor alle andere universitaire opleidingen schitterend kan slagen.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, daarover ben ik het volstrekt eens met de minister. Maar een studiekeuze kan ook ingegeven worden door een of andere roeping, en dan wordt aan die student de mogelijkheid ontnomen om deze roeping waar te maken.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, een tweede liefde kan ook mooi zijn.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, dat kan inderdaad, maar de kwaliteit van zowel het biologie- als wiskundeonderwijs zijn op dit ogenblik ondermaats in de Latijn-Griekse afdeling. Daardoor zijn de studenten uit deze afdeling verplicht om hun achterstand voor twee vakken op te halen. De component wiskunde was echter zelden het grote struikelblok in de kandidaturen geneeskunde.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, de wiskundevragen in de toelatingsproef zijn voor een kandidaat die drie uur gedegen wiskunde kreeg, doenbaar en voor wie vier uur wiskunde kreeg, makkelijk doenbaar.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, ik heb zelf niet aan de proef deelgenomen.

Minister Luc Van den Bossche : De proef werd voorgelegd aan humaniorastudenten die 8 uur wiskunde hebben gekregen en zij hebben praktisch allen 100 percent gehaald. Het curriculum met 4 uur wiskunde vormt eigenlijk de meest geschikte voorbereiding op deze proef. Een curriculum van drie uur maakt enige bijkomende inspanning wellicht noodzakelijk, tenzij deze uren met zeer grote beroepsernst werden gedoceerd. Dit alles heeft natuurlijk te maken met de vrijheid van de inrichtende machten in de organisatie van het algemeen secundair onderwijs. Het schijnt leuk om aan sommige leerlingen de indruk te geven dat zij het ASO aankunnen door hen van de wiskunde te bevrijden.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, ik ben het volkomen eens met de minister, maar het gaat over jongeren die op dit ogenblik het laatste

Sannen

jaar volgen. Binnen twee jaar zal dat natuurlijk heel anders liggen.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, u hebt in zekere mate gelijk, maar u mag het ook niet voorstellen alsof het allemaal onoverkomelijk is.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, is mijn voorstel dan zo onoverkomelijk ? Het maakt toch een aantal correcties op korte termijn mogelijk. Het criterium 12 op 20 zal in combinatie met de deliberatie toch wel een voldoende sterke selectie kunnen waarborgen.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, ik wil dat voorstel best bespreken, maar zou het zin hebben het contingent van 600 debutanten op te trekken tot 900 ? In de loop van volgende jaren zal men hiervoor boeten. Het gaat toch om een verdelende rechtvaardigheid. U mag niet vergeten dat het niet om een numerus clausus gaat. Mocht dat wel zo zijn, dat zou ik een eind weegs met u kunnen meegaan en pas achteraf tot rangschikking overgaan. Bij numerus clausus wordt een rechte lijn door de kwadrant getrokken en wordt de Gauss-curve pas nadien uitgezet. In dit geval is dit niet langer waar.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, misschien zal deze lijn in de praktijk niet zo scherp worden getrokken, maar er zal alleszins een norm worden gehanteerd.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, dat kan niet want het gaat hier om een zuiver mathematische afweging. In het examenreglement wordt vooraf aangekondigd dat voor een fout antwoord geen punt wordt toegekend, maar ook geen punt wordt afgetrokken. Als de niet-valabele vragen eerst via een itemcontrole worden geannuleerd, beperkt de verwerking van een meerkeuze-proef zich tot een computeroefening. De operatie bestaat erin om alle kandidaten die minstens een vooraf bepaalde score halen, toe te laten.

Het voordeel van dit systeem is dat er geen numerus clausus wordt ingevoerd. De lat dient weliswaar voldoende hoog te liggen, want het heeft geen zin er 300 te veel toe te laten. Ik ben volledig akkoord met de regeling die voorziet in de mogelijkheid van een afwijking door de federale overheid, maar elke afwijking dient in de daarop volgende jaren te worden gecompenseerd. Als er in een bepaald jaar 300 te veel worden toegelaten, dan zullen er gedurende

de vier daarop volgende jaren telkens 75 kandidaten die tot de opleiding zouden kunnen worden toegelaten, op een weigering stuiten. Dat is uiteraard geen oplossing. Dit is vergelijkbaar met de houding van de Belgische staat die destijds schulden heeft gemaakt op de rug van de latere generaties. Vandaag een feestje bouwen op rekening van wie later aan zijn trekken dient te komen, getuigt van weinig eerlijkheid en kan niet het uitgangspunt zijn van een visie op lange termijn.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, u hebt wellicht gedeeltelijk gelijk, maar deze wijze van quoteren zou het element kennis en inzicht verwerven uiteindelijk sterker kunnen doen door wegen waardoor de selectie strenger wordt en uiteindelijk slechts een beperkte groep beter geschikte studenten tot de artsenopleiding worden toegelaten.

De voorzitter : Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, de minister heeft verscheidene malen gewezen op de pedagogische vrijheid waarin vooral het katholieke onderwijs sterk staat. Toch dient men mijn inziens met het oog op de fair play alle factoren op voorhand te kennen. Er dient dus rekening te worden gehouden met een marge van twee jaar. Dat mag lang lijken, maar de scholen dienen twee jaar op voorhand de toelatingsproef te kennen zodat ze de vrijheid genieten hun programma desgevallend aan te passen.

Dit is wellicht de aanleiding geweest voor de heftige reacties van het katholiek onderwijs.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, in ideale omstandigheden heeft mevrouw Vanderpoorten onbetwistbaar gelijk. Aan de stringente bepalingen met betrekking tot het van kracht worden van de toegang tot het beroep zoals vastgelegd in het koninklijk besluit dat van de federale overheid uitgaat, kan evenwel niets worden gewijzigd, zelfs als ik het intellectueel met u eens ben.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, reeds verscheidene malen werd geopperd dat alleen de afdeling wetenschappen-wiskunde een degelijke voorbereiding vormt voor de toelatingsproef. De stelling van de minister is dat vier uren wiskunde per week dienen te volstaan. De leerkrachten die ik heb geraadpleegd, beweren nochtans dat dit niet zo is.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, ik twijfel er niet aan dat dit het standpunt is van de leraars die mevrouw Vanderpoorten heeft geraadpleegd, maar dit wijst er alleen op dat deze leraars het curriculum niet respecteren. Dat fenomeen is gekend. Inspecties wiskunde in de laatstejaarsklassen van de Latijn-Griekse afdeling wijzen uit dat de leraars zich nogal wat vrijheden met het leerplan veroorloven vanuit de opvatting dat de wiskunde voor deze leerlingen minder belang heeft. Als het leerplan echter echt wordt gevolgd, dan vormt de toelatingsproef geen probleem. Misschien verschillen de appreciaties van de inspecties en van de leraars sterk van elkaar ; de inspectie steunt zich natuurlijk alleen op de schriftelijke lesvoorbereidingen en het theoretisch vastgelegde leerplan. Dat is overigens de enige juridische werkelijkheid en ik sluit niet uit dat de discrepantie met de werkelijkheid in het veld groot is.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Mijnheer de voorzitter, om die precieze reden werd voorgesteld om voor de toelatingsproef de keuze te laten tussen drie van de vier vakken. Dat is uiteraard een variant op het voorstel van de heer Sannen.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, ik zal dat voorstel aan de commissie bezorgen, maar ik blijf bij mijn inhoudelijke opmerking over het eindresultaat.

Mevrouw Vanderpoorten, uw voorstel is perfect verdedigbaar en biedt gedeeltelijk een oplossing voor het probleem van de voorgeschiedenis. Het maakt het mogelijk gedurende minstens de eerste twee jaar te schaven aan het nadeel van de laattijdige aankondiging. Ik zal beide suggesties aan de commissie voorleggen.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, het verslag van de technische commissie laat daarover geen twijfel bestaan : in de commissie werd dit voorstel geformuleerd.

Minister Luc Van den Bossche : Door een bepaalde groep.

De heer Ludo Sannen : Maar het werd niet opgenomen in de tekst van het decreet.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, de commissie zal opnieuw moeten vergaderen om beide voorstellen te onderzoeken. Ik vermoed dat het voorstel van mevrouw Vanderpoorten iets makkelijker zal liggen dan dat van de heer Sannen. Toch sluit ik niet uit dat de commissie vatbaar is voor beider argumentatie.

De heer Ludo Sannen : Ik kan het ook eens zijn met de correctie van mevrouw Vanderpoorten.

De voorzitter : De heer Huybrechts heeft het woord.

De heer Pieter Huybrechts : Mijnheer de voorzitter, ik had graag van de minister vernomen of het koninklijk besluit van de federale regering nog voor herziening of uitstel vatbaar is. Of ziet de minister het nut hiervan niet in ?

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, het bewuste koninklijke besluit zal onherroepelijk van kracht worden. Dit besluit maakt deel uit van het precaire akkoord dat met de medische sector is gesloten.

De voorzitter : Mevrouw De Schamphelaere heeft het woord.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Mijnheer de voorzitter, de paniek die op dit ogenblik ontegensprekelijk heerst in de rangen van het katholiek onderwijs zou volgens sommigen slechts ontstaan zijn doordat de centrale overheid er de prang heeft opgezet. Ik denk dat wie dat verdedigt de kracht van de centrale sturing in het vrij onderwijs overschat. De paniek bij ouders, leerlingen en directies sloeg vooral toe na lectuur van de officiële informatiebrochure. De minister heeft daarover mijns inziens iets zeer belangrijks gezegd : namelijk dat de commissieleden oververmoeid waren bij het opstellen van de brochure zodat al te zware vragen de toelatingsproef zijn binnengeslopen. Met uitgifte van een erratum op deze brochure kan de paniek wellicht snel worden gekeerd. Dit erratum dient een lijst van realistische vragen te bevatten en tevens melding te maken van de itemcontrole.

Op het ogenblik dat tot het houden van een toelatingsproef werd besloten, was iedereen zich er terdege van bewust dat niet elke studierichting van de derde graad een evenwaardige voorbereiding op de proef garandeert en dat voor sommige leerlingen uit sommige richtingen bijkomende inspanningen wellicht noodzakelijk zouden zijn. Deze inspanningen werden overigens beschouwd als een toets voor hun bekwaamheid en motivatie.

Dat aan deze proef nu zo zwaar wordt getild, is enkel en alleen te wijten aan de bewuste informatiebrochure. De onderwijsoverheid is hier mijns inziens behoorlijk in de fout gegaan. Hoe kan een dergelijke brochure bij de drukker belanden zonder dat de inspectie van het secundair onderwijs

De Schamphelaere

zich erover buigt ? Herlezen de bevoegde ambtenaren de drukproeven dan niet ?

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, de informatiebrochure werd verspreid onder de verantwoordelijkheid van de technische commissie. De inspectie van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap is daarbij niet meer betrokken. Na publicatie is de inspectie er weliswaar achter gekomen.

Wij hebben het volste vertrouwen gehad in de commissie en haar ook belast met de voorlichting. De lijst van vragen heeft uiteraard voor heel wat ongenoegen gezorgd. Al vormt een correcte voorlichting steeds wel een hele uitdaging, de commissie heeft de zaken dramatischer voorgesteld dan nodig was.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Mijnheer de voorzitter, het is nu de vraag of de rechtzetting via dezelfde officiële weg kan geschieden.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, dat lijkt me haast ondoenbaar. Op dit ogenblik zijn we bezig met het opstellen van de examenvragen. Ik ben nu vooral bekommerd over het aantal vragen dat men zinnens is te stellen. Om een correcte itemcontrole toe te passen op een meerkeuzeproef dient het aantal vragen voldoende groot te zijn. De commissie schijnt het bij een geringer aantal te willen houden dan ik zelf. Op dit ogenblik wordt uitgetest vanaf welk aantal vragen valabele resultaten worden bekomen. Twintig of dertig vragen volstaan niet om zich een waarheidsgetrouw beeld te vormen en om na de itemcontrole probleemloos een aantal onbetrouwbare vragen te kunnen laten vallen.

Een universiteitsprofessor heeft me erop gewezen dat de vier keuzemogelijkheden op een bepaalde vraag alle vier fout waren. Door deze twijfelvraag dreigen een aantal zeer verstandige kandidaten

slecht te scoren. De allerschitterendste kandidaten zullen op deze vraag een verkeerd antwoord geven. Bij uitsluiting van de extremen in de foutanalyse veroorzaken deze vragen een onbillijke scheeftekening. Alleen als het aantal vragen voldoende groot is, kan men alle twijfelvragen uitsluiten.

Ik vind het essentieel dat aan de individuele kandidaten wordt meegedeeld welke vragen na de itemcontrole zijn vervallen en welk resultaat hij of zij heeft behaald op grond van de valabele vragen. De examenresultaten zullen niet voor heel Vlaanderen worden gepubliceerd. Dat lijkt me niet zinvol. De mededeling van de resultaten beoogt alleen de controle door de individuele kandidaat. Een en ander zal duidelijk blijken uit het examenreglement.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Mijnheer de voorzitter, ik ben vooral bekommerd over de negatieve promotie voor het principe van de toegangsproof zo lang de informatiebrochure de enige officiële bron van voorlichting blijft.

De voorzitter : Geachte collega's, het antwoord van de minister op deze interpellatie is met het oog op al deze gegevens niet onbelangrijk.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heer Sannen en mevrouw Vanderpoorten enerzijds en door de heer Huybrechts anderzijds werden tot besluit van deze interpellaties met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten uiterlijk 24 uur na de sluiting van de vergadering zijn ingediend.

Het incident is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 16.15 uur.*